

ЦЪРКОВЕНЪ ВЪСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

ЧЛЕНИ ПРИТУРКИ: „Духовна култура“, списание за религия, изкуство и наука, и „Книжици за деца“.

АБОНАМЕНТИ: България: 1) За учители и ученици: за година 70 лева, плагими на два пжти (абонаментът е само за Турция 3 турски лири, а за Америка нася до „Църковенъ вѣстникъ“); 2) За всички останали абонаменти, частни лица и пр.): за година 40 лева (сжщо); II. Абонаментът е само за Турция 3 турски лири, а за Америка нася до „Църковенъ вѣстникъ“.

адресира до Редакцията (Синодална Палата); непомѣстени ръкописи за седмичното издание не се повръщатъ. Всички парични суми да се изпращатъ до Администрацията. Обявления, само предплатени, се печататъ на последнитѣ страници. Плаща се: 10 лева за заглавие, 5 лева за дата, 5 лева за подписъ и за всѣка останала дума по 2 лева. Официалнитѣ обявления на църковнитѣ учреждения се изпращатъ направо въ Администрацията; частни обявления се приематъ и чрезъ агентитѣ; последнитѣ получаватъ 30% отстъпка.

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Софийский Стефанъ. — Паисий Хилендарски.
2. Софийский Стефанъ. — Миръ чрезъ Църквитѣ.
3. Гроздето въ Библията. — М. М.
4. Християнството, Църквата и мира. — Ил. Цоневски.
5. Безпжтица. — Д. Ивановъ.
6. Бележки върху Проектоустава за Българската православна църква (IV). — S. W.
7. Бележки и отзиви.
8. Седмиченъ прегледъ на събитията.
9. Църковна и обществена лѣтопись: I. У насъ; II. Въ чужбина.
10. Обявления.

† Софийский Стефанъ.

Паисий Хилендарски.

На вѣчно зеления Атонъ религиозниятъ духъ на българина, на равно съ другитѣ православни народи, въ време на духовна мощъ, е издигналъ две твърдини: за благочестиво-деятелна вѣра и за благородно-нѣженъ патриотизъмъ. Отъ тия твърдини — Хилендаръ и Зографъ — въ края на XVIII вѣкъ проблесна първата творческа свѣтлина срѣдъ гжстия мракъ на нашата татковина. Въ 1762 година иеремонахъ Паисий, проигуменъ на св. Хилендарска обителъ, чрезъ живото слово на своя литературенъ трудъ: „Исторія Славяно болгарская и пр.“, пръвъ разклати мъртвитѣ форми въ живота на угнетения и забравения народъ, като съ пророческо вдъхновение очерта събитията на бждещето му, предъ които, на вѣчни времена, възъ здрави исторически устои, постави великолепия блѣнъ на неговата духовна и политическа свобода.

Следъ падането на Търново, 1393 год., въ земята ни настъпи двойно тегло, двоенъ гнетъ: духовенъ и политически. Тоя ударъ на сждбата туря въ застой неспокойния, ратоборенъ и работоспо-

собенъ български духъ, а съ това отъ българската снага се вземаха и унищожаваша националитѣ черти и красоти. Само тукъ тамъ изъ измъчената българска земя, предимно въ горскитѣ усои, рѣтлини и святини, а особено въ св. Рилска обителъ, се пазѣха скрижали на отцовския заветъ. Обаче, тоя поменъ самъ по себе бѣше слабъ да възвести зората на българското пробуждане. За тая висока целъ се искаше личностъ съ изключителни дарования, която да побира лжчитѣ на миналото съ измѣренъ и вдѣхновенъ огледъ къмъ бждещето. Тая даровита личностъ, шо туря край на българскитѣ лутания, като насочи народнитѣ усилия къмъ строго опредѣлена и въ исторически образи конкретизирана целъ, предъ която, съ прозорливия си духъ, разкри нови пжтища на сигуренъ напредъкъ, е милиятъ и скжпниятъ за всѣко българско сърдце отецъ Паисий Хилендарски.

Роденъ въ едно изъ селата на тогавашната Самоковска епархия, около 1722 год., о. Паисий бѣше въ условия да изпита непосредствено животворния лѣхъ на великата българска светиня — Рилската обителъ, която е предразполагала всѣка любознателна душа къмъ трудъ, съзерцание и деятелно родолюбие. Фактъ е, че отъ нея не веднажъ имаше опити да се очертаятъ въ тъмнитѣ на бждещето пжтищата на българския народъ, защото родолюбивиятъ погледъ отъ рилската висота е ималъ предимството да доува въ ясни очертания интимнитѣ чувства и желания на измъчения български народъ. Че будителътъ на българитѣ много добре е съзналъ значението на Рилския манастиръ се вижда отъ това, дето съветва еднородцитѣ си да пазятъ и скжпятъ своята национална светиня. „И на велику ползу е той всемъ Болгаромъ: за то су должни вси болгари прилежно чувати въ той святи Рилски манастиръ да не угаснетъ толика полза и похвала болгарская, шо приемлютъ отъ той манастиръ Рилски молитвами святого отца нашего Иоанна, славнаго, святого болгарскаго“.

Жѣденъ за строгъ иночески животъ, о. Паисий, следъ като изпита благотворното въздействие на Рилската обителъ, презъ 1745 год. се отправя за Атонъ и постъпва въ числото на хилендарскитѣ братя. Тукъ младиятъ монахъ се срѣща съ представители на разни народности, отъ които нѣкои съ своитѣ жестоки присмивания и нелѣпи укори къмъ

българското име го принудили да напусне съзерцателния животъ и да се отдаде напълно въ говора и повеленията на историята. Другъ изходъ нѣмаше за отзивчивата му, високоблагородна и родолюбива душа. Защото, веднъжъ дълбоко ранемъ въ светостъта на народнитѣ си чувства, о. Паисий не можеше вече обстойно и системно да не размишлява върху сждбата на своя народъ, не можеше да не се вдълбочава въ тая сждба, за да дири по разуменъ начинъ нейното обяснение, логическата последица отъ което бѣ: събирането на ония материали, що легнаха въ основата на безсмъртния му книжовенъ трудъ: „Исторія славяно-българская о народахъ и о царѣхъ и свѣтихъ болгарскихъ и о всѣхъ дѣяния и бития болгарская. Собрано и нареждано Паисиемъ Іеромонахомъ (бившаго во свѣтѣй гори Атонския отъ епархии Самоковскія) во лѣто 1762, на ползу роду Болгарскому“.

Тая чудна за времето си и велика за ролята си книга, плодъ на двегодишно усилено бдениие, на родолюбива ревностъ, бива носена отъ самия авторъ изъ България да се чете и преписва. Какъвъ идеенъ триумфъ се крие въ тоя фактъ на смирения Хилендарски отшелникъ, за когото личнитѣ облаги нѣматъ цена предъ олтара на тѣй огнено и страстно обичаната отъ него България! Той нищо не говори за себе си, защото неговото „авъ“ се слива въ общата вълна на желаното отъ него народно свѣстяване. Паисий дава личния си трудъ, личната си дарба за общи цели безъ мисль за възмездие. Ето защо нашата нова литература започва съ труда на единъ книжовникъ, за чийто животъ почти нищо не се знае.

Каква е основната идея на „Историята“ на о. Паисия, де се крие нейната сила и съ що се характеризира значението ѝ? — Съживяване повѣхналитѣ народни чувства у българитѣ, ободряване българския народенъ духъ — ето целъта на Паисиевия трудъ. Той събира и реди материали, както самъ се изразява, отъ „ревностъ и жалостъ по рода своего“, за да докаже на противници-хулители и присмивачи, че българскитѣ народъ великъ е билъ и пакъ ще стане . . . , за да докаже и на „отцегуратели“, че нѣма защо да се срамуватъ отъ своя родъ и езикъ . . . ! Въ тоя вързопъ на родолюбивитѣ си сждения отецъ Паисий е възвишенъ. Той излага обстойно и съ жаръ славното минало на българския народъ при строго опредѣлена и ясна цель; а) да установи грѣцката лукащина и да защити простотата, незлобието и величието на българина и б) на нашитѣ братя славяни, сърби и руси, да припомни, за отрезвление и вразумление, историческия фактъ, че тѣ дължатъ своята просвѣта и граждански строй на българитѣ. Следъ тая вещь на времето си историческа защита, будителътъ на българското племе се залови да чисти трънясалата народна душа, за по-друга духовна и политическа участъ. Отецъ Паисий, преди всичко, се стараете да вдѣхне нравствена сила въ сънародницитѣ си и старателно гледа да ги извади отъ фаталния сънь на самоунищожението, до което бѣха дошли, като изгубиха народната съвѣсть. Съ поука и логически доводи, а понѣкога, когато това е било нужно, и съ строги укори, вдѣхновениятъ пророкъ на нова България се стараете да свѣсти и осмисли всички загубени сългари, или както самъ ги именува, — „отцегуратели“, за да бждатъ пригодни за новия животъ, що се мърка-

ше въ патриотическитѣ блѣнове на родолюбивата му мисль. Общо призната истина е, че, „като свѣткавица въ мрака, както жива вода въ мъртви жили сж действували думитѣ на Паисия“: „О неразумни юроде! Поради что ся срамишь да ся наречешъ болгаринъ? Или не сж имали болгари царство и господарство? . . . Но отъ что ся ти, неразумне, срамишь отъ свой родъ и влачишь ся на чужди языкъ?“

Основнитѣ възгледи и схващания, прокарани въ славяно-българската история, хвърлиха първата искра на нашето свѣстяване; искра, която, съ странствуването на „Историята“, постепенно се разгаряше въ буенъ пламъ отъ емоции и кроежи срѣдъ българския народъ.

Възгледитѣ на о. Паисия, относно пробуждането на българския духъ и устройството на българската сждба, съдържатъ три необходими вжтрешни условия: а) съзнание за свой националенъ езикъ, б) съзнание за своя, родна земя и в) проникване въ историческото минало, което оправдава народнитѣ стремежи къмъ единъ независимъ въ духовно и политическо отношение животъ. Тия възгледи и схващания посрѣдствомъ пжтуването на „Историята“ проникватъ въ селата и градоветѣ изъ българската земя, намиратъ свои застъпници, които, упоени отъ народообразователния духъ на о. Паисия, опитваха се и сами да се потрудятъ като Хилендарския историографъ „на ползу роду болгарскому“. Нѣма съмнение, че поменатитѣ опити сформираха по-нататъкъ книжовници и будители, които съ по-голяма мощъ вървѣха по зова, прокаранъ въ славяно-българската история: „Ти болгарине . . . зней свой родъ и языкъ и учи ся по своему языку!“ Поради това и тия книжовници се именуваатъ ученици на отца Паисия, а тѣ сж плеадата ратници на българското просвѣтно поле, които сждействуваха да възкрѣсне българската мисль, българското име, тѣй както е днесъ и тѣй както еволюира въ пжтя на великото бждеще. Тѣ всички сж ученици на отца Паисия, защото въ тѣхнитѣ родолюбиви творби често се долавя ехото отъ неговитѣ позиви . . . Само тоя фактъ е достатъченъ да отреди първо мѣсто на скромния хилендарски отшелникъ въ бждещия пантеонъ на българското възраждане.

Признателното потомство, като знае, че дѣлото на отца Паисия събуди българския народъ отъ вѣковенъ сънь и ентузиазирано, отъ духовно и политическо свѣстяване, го тласна въ пжтя на еволюцията, се приготви достойно да чествува и празнува презъ 1912 год. сто и петдесетъ годишнината отъ излизането на свѣтъ, 1762 год., на неговата славяно-българска история.

Тоя културенъ празникъ, облеченъ въ красивитѣ постижения на българската нова писменостъ, зачената отъ Паисиевата история и дошла днесъ до она разцвѣтъ, достойно олицетворенъ отъ българския университетъ и отъ българската академия на наукитѣ, е триумфъ на българската мисль. Балканската война, обаче, попрѣчи за изпълнението на това велико народно тържество. Нѣщо повече, печалниятъ завършекъ на победоносната балканска война — 16 юний — сякашъ измѣсти духътъ въ дѣлото на о. Паисия, който свѣтълъ духъ по-късно, презъ време на свѣтовната война, бѣше съ престъпно безумие изоставенъ и забравенъ. Едва, когато ударитѣ взеха да ставатъ катастро-

фални, когато живи части отъ българската снага се кжсаха и се даваха на съседни, когато заговорътъ срещу българското битие легна въ основата на Ньойския диктатъ, едва тогава добри български чада направиха завой, връщайки се къмъ идеала и завета на родоначалника на новата българска писменостъ, къмъ народния будителъ и трибунъ Паисия Хилендарски.

Всебългарскиятъ Съюзъ „Отецъ Паисий“ е рожба на тоя позратъ. . . Неговиятъ служебенъ жребий е мощния зовъ на покровителя му: „Българи, не се срамувайте отъ своя родъ и езикъ“. . . Неговиятъ пжтъ е защита на историята и правото за свободенъ и културенъ животъ Безъ робство, тероръ и асимилация всѣки да се радва на своитѣ национални дарования и да чувствува свободата на съвѣстятъ, като животворно слънце, еднакво достъпно за всички.

И ако въ 1912 година не можахме да чествуваме сто и петдесетъ годишнината на Паисиевата славянобългарска история, това сторихме преди нѣколко дни, като чествувахме сто и седемдесетъ годишнината ѝ, празднество, което има дълбокъ смисълъ и реално значение и което въ голѣма степенъ, особено срѣди учащата се младежъ, разведри сивата действителностъ на нашитѣ тжжни дни.

По инициатива на „Всебългарския Съюзъ Отецъ Паисий“ денътъ „Въздвижение на Животворящия Кръсть Христовъ“ е опредѣленъ за чествуване дѣлото и завета на великия Хилендарецъ. Тая година за пръвъ пжтъ въ храмове и училища на Кръстовъ-денъ добритѣ български чада благословено, молитвено и признателно поменуваха името на избраника, който преди 170 години хвърли чистачи въ буренясалата българска душа и сѣячи на семе за възраждане и свобода. Това празднество, макаръ тихо и скромно да бѣше чествувано, училищата отдѣлиха за него два часа отъ своето учебно време, а Църквата го осѣни съ силата на животворящия и спасителенъ Кръсть, става символъ на онова въздвижение на българския духъ къмъ висинитѣ на вѣрата въ Бога и къмъ висинитѣ на блѣна, който като фениксъ процвѣта отъ мѣлчливата килия на Хилендарския ясновидецъ, за да можеме всички българи съ едно сърдце и съ единъ духъ да славиме Бога и да се радваме въ постиженията на идеала за единна, велика, културна и благоденствующа България.

Светата ни Православна църква е радостна, че нейно чадо възглавява и новата родна лѣтопись, особено пжкъ нейнитѣ служители въ подвига на Паисия Хилендарски иматъ всичкото основание да чувствуватъ себе си най-много призвани да застанатъ въ първитѣ редове на дейцитѣ, които горятъ отъ ревностъ да видятъ българската душа обновена, българската земя обогородена и българската челядь обединена. . . Очевидна е за всички великата историческа истина: всичко, що ржководи и вдъхновява българската сждба, всичко, що обсипва въ свѣтлина, сила и мощъ българското небе, иде отъ светата ни Църква и всецѣло принадлежи на нейната мждростъ на вѣчно любяща майка. Какъвъ стимулъ за народното ни свещенство да бжде солта на всестранната българска сждба и всепреданъ служителъ въ святилището на гения, който може и трѣбва да изведе тая сждба на свѣтлия пжтъ, завещанъ отъ канона и подвига на Хилендарския фениксъ, процвѣтялъ въ хармонията на

вѣрата, историята и правото, грижливо и благоговѣйно носена въ мечтата на пламения черноризецъ!

Поклонъ предъ родоначалника на новата ни писменостъ, предъ смирения монахъ, който изъ келията на своя отшелнически трудъ въ тъмни зори на черната робска нощъ, вдъхновено хвърли изъ пространната българска земя семе за новъ исторически животъ!

Миръ чрезъ църквитѣ.

Св. вселенска апостолска Христова Църква, като истински Божественъ институтъ, благодатенъ източникъ и сила за всички времена и народи, въ редицата на своитѣ върховни грижи, цели и задачи на първо мѣсто има служението, оповестено отъ ангелското воинство: „И на земли миръ“. Безъ миръ нѣма и не може да има творчество, напредъкъ и благоденствие на одухотворенъ и святъ животъ.

Миръ въ душата на всѣки човѣкъ, миръ между човѣци, народи и държави повелява Богъ да господствува, за да може да дойде Неговото царство и на земята. Всичкото учение на Господа Исуса Христа, цѣлиятъ Неговъ животъ ни разкрива великата сила на мира, който, следъ възкресението на Спасителя, става краежгълния камѣкъ въ дѣлото на спасението. „Моятъ миръ ви давамъ, моятъ миръ ви оставямъ“, казва Христосъ на ученицитѣ Си въ прощалната Си беседа, както и съ „миръ вамъ“ ги осѣнява подиръ възкресението Си. За това много по-рано Той бѣше казалъ: „Блажени сж миротворцитѣ, защото тѣ синове Божии ще се нарекатъ“...

Св. Православна Българска Църква, ведно съ цѣлия православенъ свѣтъ, не престава да се моли: „о мирѣ всего міра“. За нейна честь и похвала, тя не само се моли, но и действува. Усилията ѝ винаги сж насочени да види изпълнението си омирствено, да живѣе въ атмосферата на Христовия миръ, единственото условие да бжде животътъ му разуменъ и ползотворенъ. Нѣщо повече, тя надхвърля предѣлитѣ на своето прѣко изпълнение и търси пострадалитѣ и погиналитѣ свои чада, синове на новия израиль, да благовестува и тѣмъ Христовия миръ, да ратува за неговото въдворяване и въ тѣхния покрусенъ животъ. Въ служение на тоя си върховенъ дългъ, тя достойно взема своето мѣсто въ Всемирния Съюзъ за миръ и международно приятелство чрезъ църквитѣ, гдето не е престанала и нѣма да престане, докле не види увѣнчани усилията си, да апелира и действува за правда и миръ. И трѣбва да се признае, че гласътъ ѝ не е останалъ безъ отзивъ. Между многото отзвуци, най-важниятъ бѣше и си остава дѣлото на двата национални съвета: югославянския и нашия. Софийско-рилската конференция на тия два съвета, както и тая, която подиръ седмица предлежи да се състои, въ Бѣлградъ — Охридъ, съставляватъ великия канонъ на братолюбие, който трѣбва да озари не съ думи, а съ дѣла на правда и миръ дветѣ църкви, двата народа, дветѣ държави.

Кой другъ, ако не Христовата Църква трѣбва да изповѣдва истината, да я отстоява, защитава и прилага въ живота? — Кой може повече да се вдъхновява отъ повелението: „Миръ вамъ“, „Миръ всѣмъ“, ако не Църквата, която Христосъ придоби

съ пречистата Си Божествена кръвъ и която е Неговото благодатно достойние на земята? — А миръ има тамъ, гдето, въ името на Христа, свободата, правото и справедливостта, царуватъ въ хармония, гдето човѣкъ за човѣка не е звѣръ, а истински братъ, гдето Господнята молитва обединява всички въ една духовна челядь . . . Къмъ тая духовна челядь трѣбва да върватъ най-усърдно, най-ревностно и най-настойчиво служителитѣ на Христовата Църква, които, въодушевени отъ истината, съгрѣни отъ любовта къмъ Бога и ближния, отъ благодатното служение като органи на Св. Духъ, трѣбва да станатъ истинскитѣ апостоли на Христовия миръ, наричайки нѣщата и фактитѣ съ собственитѣ имъ имена.

Предстоящата среща между духовници и миряне на двата национални съвета: Българския и Югославянския, която тия дни, отъ 12—24 октомврий, ще стане въ Бѣлградъ — Охридъ, като продължение на оная, която се състои презъ пролетта въ София и Рилския манастиръ, нека пожелаемъ да пожъне успѣха на благодатнитѣ усилия за траенъ и справедливъ миръ, животворно и спасително братство между двата народа, дветѣ църкви и държави и за примѣръ на всички църкви за свѣтовенъ миръ. Всѣки добъръ български синъ и гражданинъ нека молитвено съпровожда усилията на святото дѣло, което тия срещи трѣбва да изградятъ за славата на Бога и св. Му Църква и за добротчестината, свободата и напредъка, благоденствието и величието на двата братски народа, пжтъ на които въ пълнотата на истинската свобода и любовъ да бжде осѣянъ отъ деяние на справедливъ и вѣченъ миръ . . .

Гроздето въ Библията.

Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти има похвалното и народо-полезно начинание да устройва редъ години Седмица на гроздето и гроздовия сокъ (мѣстъ, шера или, както казватъ въ разложко — благица). За тая година е опредѣлена седмицата отъ 24 септемврий до 1 ноемврий. Пуснати сж позиви, покани и хвърчащи листовѣ изъ цѣла България; по училища, въ публични салони и по площади ще бждатъ устройени изложби и събрания за насърчение употребата на гроздето и благицата. По тоя случай ние ще посочимъ каква значимостъ е дадена на гроздовата прѣчка въ Библията.

Народътъ, който е стглеждалъ лозови прѣчки, е билъ благословенъ народъ, а земята, на която е расла лозовата прѣчка, е била благодатна земя . . . Лозата е била обработвана още презъ най-дълбока древностъ заради благородния и поетическия ѝ плодъ — гроздето. За пръвъ пжтъ въ своитѣ вѣковни лѣтописи Библията споменува, че Ной¹⁾ пръвъ е почналъ да обработва земята и насадилъ „лозе“ (Бит. 9:20). Следъ това срѣщаме често упоминания за лозата, за гроздето и за виното, които въ преизобилие се намиратъ въ топлата и плодovitа, благодатна свещена земя.

Земята, въ която е растѣла лоза, е била „добра земя“ и се е сравнявала съ долини и планини, дето извираатъ водни потоци, свѣтли извори и бистри езера;

¹⁾ Ако не изтъкваме символично бѣглия, случаенъ намекъ въ пс. 79, стихъ 9, който не е историко-географиченъ — съ научни данни, и се отнася къмъ много по-близка до насъ (по-късна) дата. Но за него по-после.

земя, дето има жито, ечмикъ, лоза, смоковници и нарове, маслинени дървета и медъ . . . (Второз. 8:7—9). Читателтъ не може да не отбележи, че на лозата е дадено мѣсто веднага следъ насѣщното жито и златенъ ечмикъ и че тя е прва между сладкитѣ свои другари: смоковници, червени нарове, скжпи маслини и лѣковитъ медъ. Лозата свѣти като ярка зорница между утрени звезди . . . Земята, която произвежда царствената лоза, е обетована земя; въ нея камънитѣ сж желѣзо и отъ планинитѣ ѝ копаятъ медъ; въ нея хлѣбтъ се яде безъ оскъждностъ и отъ нищо никой нѣма лишение. Затова, когато ядатъ и се насищатъ, всички благославятъ Господа, своя Богъ, за „добрата земя“, която имъ е далъ!

Препрочитайки горнитѣ редове за мѣрата Господня, не можемъ да не си спомнимъ и за земята, която благиятъ Небесенъ Отецъ е подарилъ на нашия храбъръ и трудолюбивъ български народъ. Нашитѣ вдѣхновени поети описватъ земята ни като плодороденъ земенъ рай. Нѣщо повече — чужденцитѣ ни хвалатъ и ни завиждатъ. И наистина нашата родна земя е благодатна. Нашитѣ земя, слънце и трудъ даватъ най-хубавитѣ грозда въ свѣта. Това е подчертано много пжти отъ компетентни европейци и американци, начело съ уваж. г. проф. Виала, най-голѣмиятъ авторъ на грамадната свѣтовна ампелография. При филексерната криза той бѣ поканенъ отъ нашето правителство да даде своитѣ съвети за възстановяване на лозята. Той любезно се отзовалъ на поканата, проучилъ мѣстнитѣ видове лози и, преди да напусне отечеството ни, той тържествено, искрено подчерталъ, че българскитѣ сортове лози сж най-хубавитѣ въ свѣта и че ние нѣмаме нужда и не бива да внасяме чужди такива.

— И наистина, казва единъ агрономъ, царското грозде (афузали) е грозде, което произвежда фуроръ на чуждитѣ пазари. Предъ него смирено отстъпватъ най-хубавитѣ испански, италиянски и французки десертни грозда.²⁾

*

На мѣста лозата е давала дребно, но много сладко и почти базъ семки грозде и, по староеврейски, сж я зовели „сорекъ“ — „лозата сорекъ“. Възможно е, добавятъ нѣкои писатели, отъ името на тая лоза да се е наректъ и долѣтъ Сорекъ, известенъ отъ Далида, която отрѣза жизнекрепката коса на великана Самсонъ (Сжд. 16:4). Св. Писание нази, обаче, въ своитѣ безднни сжкровищници и спомена за едри видове грозда. Когато израилскиятъ народъ напусналъ Египетъ и дребното египетско грозде (Бит. 40:11), на пжтъ за Божия Ханаанъ, съгледателитѣ донесли въ стана „единъ гроздъ“; единъ, но двама го носѣли на върлина“ (1). Лесно е да си представимъ омаята на израилтянитѣ. Тази омая трае и до днесъ. Огтогава и до сега онава мѣсто се именува Есхолъ (гроздъ): — поради грозда, що отрѣзаха тамъ синоветѣ израилеви (Числа 13:24, 25).

Старозаветнитѣ и езически писатели възторжено възпѣватъ изобилието на превъзходнитѣ есхолски и семвски лози и грозда, а сжщо така лозята на Сарепта и Газа, Аскалонъ и Тиръ, Ливанъ и Саронъ. Иосифъ

²⁾ Въз нѣма да забравя детската радостъ и възторгъ, които изпитваше една група чехски студенти екскурзанти, които по гроздоберъ посетиха едно хубаво обзаведено десертно лозе въ България. Тѣ се заглеждаха и унисаха отъ възхита по едритѣ злагожълти гроздове на афузали и соченъ димятъ, и като че ли не бѣха на лозе, а въ нѣкаква художествена изложба. На край единъ отъ тѣхъ каза: „Ако имахъ това лозе въ Прага, бихъ могълъ да спечеля милиони не отъ продажба, а отъ показа само, за да му се радва публиката и въ възхита да го гледа“.

говори, че лозата въ Палестина е великолепа и пишна, че тя е „лоза отъ чисто злато и има скъпоценни камъни вмѣсто грозде, че тя украсява високата източна дверь на Св. Мѣсто.“ — „Навѣрно, добавя другъ авторъ, Спасителътъ е ималъ предвидъ тая именно лоза, когато говорѣлъ: „Азъ съмъ истинската лоза . . .“ и когато обяснявалъ величието на истината за единението съ Отца и Църквата (Иоан.15:1—8).

*

Книгата на книгитѣ има достатъчно данни какъ сж били обработвани лозята въ ония блажени времена. Лозята се садѣли по върховетѣ и политѣ на ридове и височини. Чистѣли ги отъ камънаци, заграждали ги или съ зидове отъ кирпичъ, или съ плетница отъ тръне. Подрѣзвали ги и почиствали ги, а отъ сухитѣ лозови прѣчки кладѣли огънь (Иоан. 15,6). Давали ги подъ наемъ (както сега) за часть отъ плода и пр.³⁾

Първозрѣло грозде имало презъ юний. Гроздоберѣтъ ставалъ обикновено следъ жътва и вършитба, около м. септемврий. Гроздоветѣ отрѣзвали съ сърпове, туряли ги въ кошници и ги изсипвали въ линове (жлебове), дето „гроздето се стѣпквало и изтисквало“. Понѣкога жлебѣтъ е билъ най-обикновенъ трапъ, изкопанъ въ земята, и мѣстътъ е преливалъ отъ него (Прит.3:10, Мат. 21:33). Гроздоберѣтъ, макаръ и не лекъ трудъ, винаги се е придружавалъ съ пѣсни, угощения, игри, веселия и радостни викове (Иер. 48:33).

Моисеевиятъ законъ запрѣтавалъ на евреитѣ да дообиратъ (да обиратъ досущъ) лозята си; остатѣкътъ (пабирѣкъ, баберки) билъ предназначенъ за сиромаситѣ и странницитѣ (Левитъ 19:10, 23). Така е било въ първитѣ три години. А цѣлата седма година (всѣка седма година) законътъ просто забранявалъ обирането гроздето и на плодоветѣ въобще:

— Шестъ години сѣй земята си и събирай плодоветѣ ѝ, а на седмата ѝ оставяй да си почине, за да се хранятъ сиромаситѣ отъ твоя народъ . . . тѣй прави и съ лозето си (Исх. 23:10, 11). Нѣщо повече. Моисеевиятъ законъ позволява на всѣки минувачъ покрай чуждо лозе да влѣзе и свободно да яде, да яде . . . колкото му душа иска, до насита — но не и да вземе съ себе си въ сѣдината си (Втор. 23:23).

Тия правила издаватъ не само голѣмата предвидливостъ и бащината грижа на мѣдрия законодатель, който — явно — стрѣмѣлъ се да избѣгне стопанско-економическата криза, но ни говорятъ за преизобилието на балсамовия плодъ и „естествеността на лозата въ Хананската земя“. Трѣбва да се отбележи и следното великодушно нареждане: освобождава се отъ военна служба онзи, който има да събира първитѣ плодове на своето лозе. Такъвъ лозаръ приличалъ на годеникъ. А знайно е, че годеникътъ ималъ право „да се върне у дома си, та да не би да загине въ кървава битка и — другъ да вземе любимата жена!“ (Второз. 20:6,7).

*

Въ българската история сравненията, „бащината кѣща и старата лоза“ сж сѣмеели на тихия кѣтъ, кѣдето душа и тѣло благодатно отпочиватъ въ домашната обстановка следъ тежъкъ дневенъ трудъ. И въ Свещеното Писание лозата съ кехлибарното си сладко грозде е символъ на мирния, благословения отъ Бога домъ, на възпѣтата семейна любовъ и на плодородното изобилие. Мигаръ друго яче може да бжде? Просната, като дълго грилядно вѣже между камънитѣ и цвѣ-

тята, сякашъ вѣнецъ ще става за приказна сватба, лозата се провира по решетки, зидове, дървета, огради, чардаци, веранди, предверия и прагове, па дори и по вѣтрешнитѣ стени на кѣщитѣ и ги краси; краси ги така, както никой изкусенъ художникъ съ най-привездно въображение не би могълъ безбоязнено да ѝ съперничи. Затова жена ти — въ твоя домъ — ще бжде, като — *плодовита лоза*. . . (Пс. 127:3). А като си представимъ ужасѣтъ на жестокиѣ битки, изгнаничества, страдания; писѣкътъ на невѣрстни деца и болкитѣ на слаби, беззащитни жени, майки, сестри, пленени отъ хищна, вража рѣка. . . то какъ успокоително въздействува на душата цѣлебниятъ символъ на мира домашенъ, на бащината любовъ — лозата въ вдѣхновенитѣ редове на пророка: . . . всѣки ще седи подъ своята лоза. . . и никой не ще ги плаши! (Мих. 4:4).

На много мѣста за символи и притчи лозата е придружена — почти всѣкога — отъ своитѣ сѣптници скѣпи: млѣчната смоковница или ароматичната маслина — богати, любвеобилни дарове на всемогщия Творецъ въ мистичния Изтокъ.

Лозата е взета като срѣдство за обяснение и притча въ книгитѣ — Сжд. 9:12, Мат. 20:1, 21:28 и пр. и на много др. мѣста. Въ кн. Второз. 32,32—33 четемъ следното: „Лозето имъ е отъ содомска лоза и отъ гоморски полета; гроздето имъ е отровно грозде; гроздоветѣ имъ сж горчици; виното имъ е змѣйска отрова и пагубна аспидна отрова“. Сodomъ сж опеленитѣ по Божия присѣда градове. *Содомската лоза* се смѣта, обаче, не за нѣкаква си изродена лоза; напротивъ — тя е символъ на разваленъ, извратенъ нравъ, който може да изглежда външно хубавъ, но въ сѣщностъ не принася добъръ плодъ, а ядъ и отрова — такава е и гроздето. Знайно е, че всички плодове, въобще, по брѣговетѣ на Мъртвото море сж съ лоша слава: напр., содомскитѣ ябълки, които, подобно содомската лоза, сж отвѣтъ хубави, но отвѣтре — пълни съ прахъ и кости (като книжницитѣ и фарисейтѣ (виж. Мат. 23:5, 25—28).

Навутеевото лозе въ III Цар. 21 гл. е известенъ символъ на правото на силата, а не — силата на правото: когато силниятъ силомъ онеправдава слабия. Ето и една символична извадка отъ Библията. Прави се намекъ недвусмисленъ за Царя на царетѣ и Неговата преизбрана Невѣста:

— *Той възрва о лоза своето осле и о лозата на най-доброто лозе — пѣрлето на своята ослица; въ вино пере дрехата си и въ кръвъ отъ грозде — облѣкло си.* (Бит. 49:11)⁴⁾.

А цѣлятъ 79 псаломъ⁵⁾ е една великолепа, пре-красна символизация на Църквата, която е като лоза дълбоко вкоренена, пазена, обработвана, чистена, на-попявана отъ всеблагата и премѣдра рѣка на Небесния Творецъ. Особено стихъ 9 открива незагадъчно личбата на бждещата слава (Сравни, напр., ст. 9 съ Мат. 2:13-15, и ст. 11-14 съ Марка 16:15 и пр.)

— Обрано лозе или лозе безъ грозде се е смѣтало като черенъ знакъ и вѣренъ бѣлегъ на смъртно запустение и грозно проклятие, граничещо до безплодна утроба (Исайя 17:6; 24:13)—подобно празната, напуната колиба на уволенъ следъ гроздобера падаръ (Исайя1:8) — подобно изоставени сиромашки баберки, напомнящи късна, вѣтровита есенъ и мрачна, мразна зима (Авд. 5 ст.).

4) Въ нѣкои преводи глаголътъ е поставенъ въ бждеще време.

5) Вижъ първата забележка въ началото.

3) Вж. мн. характерния, живоописателния ст. 33 — само единъ стихъ! — отъ 21 гл. на Еванг. споредъ Матей.

*

Трѣбва да благодаримъ на Всевишия за многоценния даръ, който е отредилъ на трезвия български народъ — земята на гордитъ ни дѣди, която ражда най-славнитъ въ цѣлия свѣтъ сжпни грозда, и за плеводната свѣтлина, що излъчва Словото Му, та може да се назидаваме въ волята Му. Трѣбва да поздравимъ сърдечно Министерството на земледѣлието и държавнитъ имоти за доброто начинание и всеотдайно да се присѣдинимъ къмъ слънчевия призивъ — якте грозде!!

Понеже Библията е открито за яденето на грозде и пиенето на мѣсгъ, а е *противъ* злоупотрѣбата съ винопийството и е решително противъ пиянството, то въпрочемъ

— якте, якте, якте много, много грозде, дотолкова много, че да не остане за вино.

М. М.

Християнството, Църквата и мирътъ.

Петнадесетъ години се изминаха вече отъ голѣмата свѣтовна война, която застрашаваше да превърне християнска Европа въ кулища отъ развалини, да остави следъ себе си жалки пепелища, но последицитъ отъ нея и днесъ тегнатъ върху свѣта. Наследството, което ни остави войната, е тежко. Надали нѣкога се е говорило и писало тъй много за морална, финансова, стопанска и икономическа криза, последица на войната, както днесъ. Мирнитъ договори, горчивъ, но естественъ плодъ, сжщо тъй, на войната, не разрешиха международнитъ спорове и недоразумения. Напротивъ, тѣ ни посочиха по единъ най-категориченъ и неопровержимъ начинъ, че барутътъ и куршумитъ не сж най-сигурнитъ срѣдства за разрешаване на международнитъ спорове. Защото, нали нѣкога и единъ отъ най-голѣмитъ пълководци и завоеватели — Наполеонъ, бѣше казалъ въ своето завещание: „Видѣхъ, че само идеитъ могатъ да победятъ свѣта, а не и оржжието.“ Отъ друга страна, мирнитъ договори раздѣлиха участващитъ въ войната държави на два срещуположни лагера — победители и победени и изостриха още повече враждебнитъ отношения между тѣхъ; защото, въ основата на тия договори не бѣше поставена правдата и справедливостта, а егоизмътъ, враждата, умразата и жаждата за отмъщение.

Създаде се, по такъвъ начинъ, една задушна, нажежена атмосфера, която не предвещава нищо добро. Днесъ тъй много се говори за разоржжаване, но въ сжщото време, когато се разоржжаваша победенитъ страни, победителитъ бързаха коя отъ друга повече да се въоржжатъ; заговорва се днесъ за все по-нови и по-нови постижения въ военното дѣло, за въздушни — химически войни, отровни, задушливи и запалителни газове, дяволски лжи, изкопватъ се по границитъ дълбоки ями и ровове, обтѣгатъ се бодливи телени мрежи, като се забравя, че „врагътъ“ и безъ това е направенъ безсиленъ, че той е обезвреденъ и нѣма отъ кого да се боятъ. Като че ли народитъ днесъ отново искатъ да приложатъ въ живота си латинското правило: „Si vis pacem, para bellum“ („Ако искашъ миръ, готви се за война“.)

И затова повече отъ всѣкога днесъ човѣчеството жадува да дойде и се въдвори на земята тъй дълго очакваниятъ миръ. Постепенно, но сигурно то започва да се убеждава, че пжтищата, по които е дирило тоя миръ сж несигурни. И ето погледитъ все повече и повече се насочватъ къмъ Христа и Неговата Църква, която е вѣчна пазителка и разпространителка на Христовитъ завети: „Нова заповѣдъ ви давамъ, да любите единъ другиго; както ви възлюбихъ, да любите и вие единъ другиго. По това ще познаятъ всички, че сте Мои ученици, ако любовъ имате помежду си (Иоан. 13: 34—35).“ Миръ ви оставямъ, Моя миръ ви давамъ (Иоан. 14:27). И съ право се насочватъ погледитъ къмъ Църквата и възлагатъ надежди на нея, защото тя остава вѣрна на тия Христови завети — на всички желае тя миръ и ежедневно отправя горещи молитви къмъ Бога за идването на тоя миръ. Наредъ съ молитвитъ за избавянето отъ „гледа, труса, огъня и потопа“, тя се моли за избавяне и отъ „меча“. „За мира на цѣлия свѣтъ, за благосъстоянието на светитъ Божии църкви и за съединението на всичкитъ“ се моли ежедневно Църквата.

Наистина, отношението на християнството къмъ международнитъ стълкновения не е категорично изяснено въ Евангелието и апостолскитъ послания. То е затуй, защото Евангелието не ни дава нѣкаква социална програма, Исусъ Христосъ не е билъ социаленъ реформаторъ: Той не е далъ на хората юридически, социални, икономически и др. закони. Той е дошълъ на земята да обнови, да преобрази хората, да даде отговоръ на всичкитъ жизнени въпроси, отъ които, разбира се, следва разрешението и на земнитъ, второстепенни въпроси¹⁾ Спасителътъ е посѣлъ въ душитъ на хората семето на новъ животъ, заложилъ е въ тѣхъ началата на правдата, любовта, мира и братството; Той е искалъ отъ своитъ последователи да се ржководятъ въ живота си преди всичко отъ любовта. А любовта въ християнството е като огнена стихия, — тя и пресъздава всичко порочно и грѣховно. И ако християнитъ се проникнатъ напълно отъ тая любовъ, ако винаги се ржководятъ въ живота си отъ нея, ако нравственитъ начала на християнството бждатъ усвоени отъ тѣхъ всецѣло и бждатъ поставени въ основата на личния, семейния, обществения и международния животъ, то неминуемо би настѣпилъ всеобщъ и траенъ миръ. Но трѣбва преди всичко тоя миръ да бжде създаденъ въ душитъ на отдѣлнитъ хора. Трѣбва да се премахне и излѣкува моралната криза, която страхотно бушува въ човѣшкитъ души, трѣбва човѣкъ за човѣка да престане да бжде звѣръ, а да стане любящъ братъ, трѣбва, сжщо тъй, най-после, да се разбере, че древнитъ ржководни начала „силата дава правото“ и „горко на победения“ не могатъ да бждатъ ржководни начала въ международнитъ отношения и днесъ на държави, които се наричатъ християнски.

Ако пъкъ въ историята на християнскитъ държави ние виждаме непрекъснати и най-груби нарушения на международнитъ мирни и приятелски отношения, то това ни показва, че съвременната държава стои още далечъ отъ идеала, посоченъ ни отъ нашия Спасителъ. Защото, „когато християнството проявлява учението за братството на

¹⁾ Вж. Пибоди — Исусъ Христотъ и социалный въпросъ. II изд. Москва, 1907, стр. 66.

всички хора въ Христа, като деца на Единия Небесенъ Отецъ; когато то учи, че предъ лицето на това братство нѣма различие между иудейнъ и езичникъ, елинъ и варваринъ; когато призовава всички хора да се кръстятъ въ едното тѣло Христово — Църквата; когато, най-после, християнството възвестява, че Царството Божие не е отъ този свѣтъ, но е „праведностъ, миръ и радостъ въ Духа Светаго“ (Рим. 14:17—18), то несъмнено осжда тия вражди и тия раздори, които разединяватъ човѣчеството и зове всички къмъ съгласна и обща работа — служене на Единия Богъ и участие въ дѣлото за създаване Божието Царство на земята“ (Проф. Екземплярски).

Въ Божието Царство не могатъ да иматъ мѣсто низкитѣ инстинкти, егоизмътъ, злобата, умразата, взаимнитѣ вражди и стѣлкновеня. Ние ще го създадемъ само тогава, когато Христосъ заживѣе въ насъ и чрезъ насъ, когато не съ думи само, а съ дѣла покажемъ, че сме Негови последователи.

„Неотдавна, на всемирния конгресъ на религиитѣ въ Чикаго — разправя Вл. Соловьевъ — нѣкои азиатци — будисти и брамини — се обърнаха къмъ европейцитѣ съ такива думи, изразяващи общото мнение на Истока: „Вие изпращате при насъ мисионери да ни проповѣдватъ вашата религия. Ние не отричаме достоинството ѝ, но като се запознахме съ васъ презъ последнитѣ два вѣка, ние виждаме, че цѣлятъ вашъ животъ върви противъ изискванията на вашата вѣра и че васъ ви движи не духътъ на правдата и любовта, завещанъ отъ вашия Богъ, а духътъ на користьта и насилието, свойственъ на всички лоши хора. Значи, едно отъ дветѣ: или вашата религия, при своето вътрешно превъзходство, не може да бжде практически осществена и, следователно, не е годна даже за васъ, които я изповѣдвате; или пъкъ вие така сте лоши, че не искате да изпълните това, което можете и сте длъжни. . .“¹⁾ Наистина, колко силни, може би и заслужени упреци по адресъ на християнскитѣ народи. Но тѣ трѣбва да бждатъ отблъснати, да се направятъ безсилни и безпредметни отъ тѣзи, които изповѣдватъ Исуса Христа, — Голготския Страдалецъ за спасението на човѣшкия родъ, — за свой Спасителъ и Богъ. Християнскитѣ народи трѣбва да докажатъ, че не заслужаватъ подобни упреци и нападки, като направятъ всичко възможно, щото божественото учение на Спасителя да намѣри мѣсто въ тѣхния личенъ, общественъ и международенъ животъ. Това ще стане не съ думи, а съ дѣла.

Християнството изисква отъ хората много, изисква това, което свѣтътъ още не е видѣлъ и не познава въ своята история. Необходимъ е жертвенъ подвигъ, та висотата на идеала и трудността на неговото осществяване да не подтиква никого да отрича самия идеалъ и възможността той да бжде осщественъ.

И тѣй, само по пѣтя на вътрешната обнова, на вътрешното пресъздаване на отдѣлния човѣкъ въ духа на Христа, ще достигнемъ, ако не до съвършено премахване на международнитѣ вражди и стѣлкновеня, то поне до тѣхното намаляване. Пѣтътъ на християнитѣ къмъ вѣчния миръ върви бавно, крачка по крачка: отъ мира въ сърдцата, къмъ мира въ семейството и обществото; отъ мира срѣдъ собствения народъ, къмъ мира между дру-

гитѣ народи. Въ това отношение, въ днешното тежко, изключително време, голѣма роля има да изиграе Всемирниятъ Съюзъ за миръ и приятелство чрезъ църквитѣ, който преди нѣколко дни имаше своята конференция въ столицата. И нека се надѣваме, че тия съвременни апостоли на мира въ Христа день следъ день ще разпрѣскватъ вледеняващия и сковаващия човѣшкитѣ сърдца мракъ. Но, все пакъ, нека не забравяме, че увѣнчаването на започнатото отъ тѣхъ велико, благородно и християнско дѣло съ успѣхъ зависи отъ това, какъ ще се откликнатъ въ сърдцата и живота си на тѣхния спасителенъ зовъ ония, които се именуватъ християни!

Ил. Цоневски.

Безпѣтица.

Вестницитѣ още не сж престанали да съобщаватъ за учителскитѣ „уволнения и размѣствания“, които тази година едва ли не заприличаха на онази игра „на поща“, при която всички присъстващи освобождаватъ мѣстата си по даденъ сигналъ и се спущатъ да си търсятъ нови. Който не успѣе да си намѣри мѣсто, остава да стои правъ. Само че, докато при играта обикновено остава безъ мѣсто единъ, при тазгодишния учителски кадрилъ, оставатъ безъ мѣсто мнозина. Въ Министерството на просвѣтата навѣрно сж искали да изхождатъ отъ висши интереси на народната просвѣта, когато сж започнали да „уволняватъ и премѣстватъ“; но всѣки, който е ималъ възможность да надникне въ училищнитѣ настоятелства и въ партийнитѣ клубове, знае, че тазигодишното „велико преселение на българското учителство“ не е последица на тѣзи *висши интереси*; то направи неописуеми опустошения върху свѣстьта, морала и авторитета на онѣзи, отъ които зивиси манталитета и възпитанието на утрешнитѣ поколения. До сега бѣхме свикнали да гледаме на учителството като на най-запазената частъ отъ интелигенцията, като на най-идеалистично настроената частъ отъ обществото ни. И съ право. Не защото учителътъ се ражда съ призвание да възпитава и да учи на добродетели, а защото постоянниятъ му контактъ съ младежта, тази още девствена цѣлина, и съ мира на идеитѣ и добродетелитѣ, го държи винаги малко на страна отъ вътрешния ни политически животъ и отъ потока на всѣкидневието. Има, разбира се, наемници-учители, които не живѣятъ съ призванието си. Върху учителството могатъ да влияятъ само фактори, които засягатъ неговията стабилитетъ, защото това съсловие за днесъ у насъ е най-бедното и най-оуправданото. Отнемешъ ли мѣстото на единъ учителъ, ти го измѣствашъ отъ орбитата му, и той по неволя трѣбва да се отърси отъ „даскалската романтика“ и отъ своя „просвѣтенъ идеализъмъ“, за да си намѣри парче хлѣбъ. Това не значи, че не трѣбва въ *никакъвъ случай* да се уволняватъ учители, но тази година уволненията взеха *особенъ характеръ*: всѣки уволненъ, съ *всички срѣдства* се опита да си намѣри ново мѣсто и като така, остана само разколебаната му вѣра въ значението на неговата „народополезна“ служба. Въ чужбина съ стабилитетъ се ползватъ не само военнитѣ, духовнитѣ и учителитѣ, но и *всички чиновници* по държавнитѣ ведомства. Уволнения ставатъ само за

¹⁾ Вл. Соловьевъ Оправданіе добра. Собр. соч., VII г., стр. 147-148.

дисциплинарни провинения. У насъ, наистина, почти всички уволнения се мотивиратъ, но мотивировките не задоволяватъ; тѣ сж опровергани отъ действителността.

Вестниците съобщиха за самоубийството на една уволнена учителка, а преди това за убийството на единъ учителъ. Въ единъ фейлетонъ се разказваше нещастната участъ на учителя, който е принуденъ да прави компромиси съ съвѣстѣта си, да пропуша тѣпи ученици отъ класъ въ класъ, за да му отнематъ единъ день мѣстото. Скръбно е, че това не е само приказка. Ако се покажешъ последователенъ и твърдъ, честенъ и изпълненъ съ високото съзнание за ролята на учителя, можешъ да дочакашъ куршумъ. Учителътъ, върху когото стреляха въ Пловдивъ, бѣше „непоправимъ идеалистъ“ и жрецъ на науката, врагъ на посрѣдственостъ и твърдъ на думата си. Познавамъ го лично. Вестниците дадоха и много карикатури на учителитѣ и на учителството вкупомъ. Въ тѣзи карикатури, както и въ закачките по веселитѣ страници, се съдържа колкото укоръ къмъ онѣзи, които се гаврятъ съ участъта на бедното учителство, толкова и ирония къмъ жрецитѣ въ храма на просвѣтата.

Ето всички тѣзи факти говорятъ за една морална безпѣтица, за едно време, когато се срутватъ и последнитѣ морални стълпове на обществената сграда, когато се посяга на малкото още останали морални ценности.

А какво бѣше нѣкога нашиятъ народенъ учителъ? — Всичко. Спомнете си *Софрония Врачански, Неофита Рилски, Константинина Фотинковъ, Ботьо Пейковъ, Йоакимъ Груевъ, Дѣдо Славейковъ, Хр. Ботьовъ* и десетки и стотици други творци на днешна България. Всѣко име е една епоха, единъ голѣмъ бисеръ въ диадемата на социалната ни културна история. Още ни гледа отъ стената на училищната стѣга дѣдо Славейковъ съ благия си погледъ. Колко поколѣния сж израстнали и крепнали духомъ подъ този животворенъ погледъ, изворъ на вѣчна свѣтлина и на вѣра въ бждещето на нашето отечество! Нашитѣ учители не могатъ да иматъ по-идеални образци отъ споменатитѣ *народни будители*. Идеалътъ на общественно служене чрезъ чистъ разумъ, вдъхновена вѣра и неподкупна съвѣстъ, е най-високиятъ. И, за наше щастие, този идеалъ оцѣлѣ въ учителството ни и до днесъ.

Какво може, обаче, да стори днесъ учителътъ, когато неговиятъ ентузиазъмъ е безпредметенъ, а идеализмътъ му, сломяванъ отъ партизани, го прави само негоденъ да се справи съ своитѣ реални нужди въ живота и съ него въ очитѣ на другитѣ минава за единъ наивникъ? Нима той трѣбва да прибере малкото си още неизхабени сили и да се впусне въ водовъртежа на партийния животъ, гдето може би го чака нѣкакво „златно руно“ отъ дълго пазено за него като „избраникъ на съдбата“? . .

И тѣй става. Напразно бжднитѣ поколѣния ще се мжчатъ да си припомнятъ нѣкой милъ образъ отъ ученичеството си, както ние все още си спомняме.

Наемници почватъ да пълнятъ свещенитѣ сгради на народното училище, службогонци предаватъ уроци и гледатъ презъ прозореца нѣма ли да мине щастиего имъ. Стоятъ по една-две години и не оставятъ никакъвъ споменъ, ни добъръ, ни

лошъ въ душитѣ на жаднитѣ за просвѣта и любовъ деца.

Става нѣщо недобро въ нашето училище и дългъ е на отговорнитѣ фактори не да „*пречистватъ*“ персонала, а да *пречистятъ и омиятъ престига на народния учителъ*, който е на пѣтъ да стане службогонецъ и отчаянъ партизанинъ.

Д. Ивановъ.

Бележки върху Проектоустава за Българската православна църква.

(Продължение отъ бр. 34).

6. Съ новия Проектоуставъ се създава новъ институтъ — *Църковенъ съборъ*. Трѣбва да се признае, че той ще бжде полезенъ въ всѣко отношение за църковния животъ. Комисията се е погрижила да опредѣли лицата, които ще го съставляватъ, тѣхнитѣ качества, времето, когато ще заседава и неговото ведомство. При все това въпросътъ за неговия съставъ и за неговата издрѣжка би трѣбвало да се обсъди отново. Църковниятъ съборъ ще бжде законодателенъ органъ въ Църквата. Положено е да се свиква на *редовна сесия* въ първата година на всѣки 4-годишенъ периодъ, а *извънредно* — когато Св. Синодъ намѣри за потрѣбно. Мжчно може да се повѣрва, че тия редовни и извънредни сесии ще могатъ да се свикватъ. Защото сж потрѣбни голѣми суми за издрѣжката имъ. Църквата съ такива не разполага. Ще се съгласи ли Правителството да поеме издрѣжката на Събора? Вѣрно е, че то е длъжно да издрѣжа висшитѣ църковни административни и законодателни органи. Но ще се съгласи ли то да се свикватъ тѣ на тѣй често редовни, а може би и извънредни сесии? Туй не е вѣроятно. Правителството, дори и това, което е най-благоклонно къмъ Църквата, всѣкога би могло да каже: „Не се съгласявамъ за тѣй честото свикване Църковния съборъ на редовни сесии, защото съ приетитѣ законоположения Църквата може да си служи повечко години и защото държавата нѣма възможностъ да разходва всѣки четири години голѣми суми за издрѣжката на многолюденъ църковенъ съборъ.“ Па и наистина не би имало какво да се законодателствува всѣки четири години, щомъ се има на ржка новия законъ на Църквата и вѣковнитѣ канони на тая последната. Ето защо, за да се избѣгне каквото да било недоразумение съ държавната властъ заради Църковния съборъ, най-разумното би било да се озакони, щото *той да се свиква периодически презъ всѣки 8 или 10 години, като сжщевременно се намали неговиятъ съставъ*.

Съ чл. 28 на Проектоустава се предвижда, освенъ епархийскиятъ архиерей, който е канонически представител на клира и народа отъ епархията си, още двама миряни и единъ клирикъ, та всички четирма да бждатъ представители на епархията въ Църковния съборъ. Но икономическитѣ съображения не могатъ да не се взематъ подъ внимание. И тогава това число е голѣмо. По за предпочитане би било епархийскиятъ архиерей на Църковния съборъ да се придружава само отъ двама души — клирикъ и мирянинъ, — избрани по опредѣления редъ. Твърде много сж и предвиденитѣ 14 представители

на Екзархийското ведомство, вънъ отъ предѣлитѣ на Царството. Но понеже идеята за народната ни цѣлокупность налага, щото и поробенитѣ епархии да бждатъ представени въ Събора, едно ограничено число би могло да се допусне. Прокуденитѣ чеда на тия епархии тукъ въ България сж организирани въ дружества, представлявани отъ върховенъ националенъ комитетъ. Тия дружества, чрезъ националния си комитетъ биха могли да представятъ Екзархийското ведомство въ Църков. съборъ съ двама или трима представители, не повече. Това число ще отговаря напълно на православно българско изпълнение въ поробенитѣ епархии въ сравнение съ числото на представителитѣ на многобройното православно изпълнение на епархиитѣ въ Царството. Въ такъвъ случай пълнитѣ съставъ на Църковния съборъ ще бжде:

1. Каноническитѣ епархийски архиереи . . . 13.
  2. Министърътъ на В. Р. и Изповѣданията . 1.
  3. По двама представители (клирикъ и мирянинъ) отъ епархията . . . 26.
  4. Представители на Екз. ведомство вънъ отъ Царството . . . 3.
  5. Представителъ на Ставроп. манастири . . . 1.
  6. Професорътъ по канонич. право при Богослов. факултетъ . . . 1.
  7. Сведущи по Църковния животъ лица . . . 3.
- Всичко . . . 48.

Въ такъвъ случай ще бжде озаконенъ единъ немногочлененъ Църковенъ съборъ, издръжката на който не ще се свяди на Правителството. Ако пъкъ се озакони, че редовната сесия на тоя Съборъ трае само 15 дѣлнични дни, а извънредната — само една седмица, тая издръжка ще бжде твърде лека. При това положение и на втората алинея на 32 членъ отъ Проектоустава би могло да се даде следната редакция: „Свикването на Църковния съборъ отъ Св. Синодъ става периодически и съ предварителното съгласие на Правителството, което одобрява въ Синодния бюджетъ потребната за издръжката му сума“. Къмъ тоя членъ би могло да се прибави и нова алинея: „Редовната сесия на Църковния съборъ продължава три седмици, а извънредната — само една седмица“.

7. Ние живѣемъ въ вѣка на лѣвчарството. Лѣвчарскиятъ духъ на времето тласка всичко въ лѣво, внушава реформи и нововъведения по всички линии на живота. Не се обръща внимание на факта, че нѣкои отъ избѣрзанитѣ реформи и нововъведения сж дали твърде печални резултати не само за обществото, но и за самитѣ реформатори. Не може да се отрече и туй, че и въ църковното ведомство си е пробилъ пжтъ духътъ на реформиране и нововъведения. И тукъ се изнася мисълта: демократизмътъ да измѣсти всецѣло и вземе мѣстото на теократизма въ Църквата. Ще остане ли тя подиръ това божествено учреждение — тоя въпросъ остава откритъ. Мисълта за демократизма си пробива пжтъ. . .

Въ Проектоустава тая мисълъ до известна степенъ е прокарана въ положението, съ което се създава новиятъ органъ на епархийската власть — *Епархийския съборъ*. Това е Епархийскиятъ църковенъ парламентъ. Въ чл. 45 на Проекта се казва: „Епархийскиятъ съборъ ще се състои за епархии, които иматъ до 150 енории — отъ 20; за епархии — до 250 енории — отъ 30; за епархии надъ 250

енории — отъ 40 избрани членове и отъ избранитѣ игумени на епархийскитѣ манастири. Половината избрани членове на Събора сж клирици и половината миряни. Служебниятъ периодъ на избранитѣ членове на събора е 4-годишенъ“.

Идеята за *Епархийския съборъ*, безспорно, е една красива демократична идея. Както и за Църковния съборъ, комисията и за тая грижливо сложила основитѣ, изброила неговия съставъ, опредѣлила неговитѣ права и длѣжности. Всичко това е добро. Но все пакъ добри църковници мислятъ, че тая идея за епархийския съборъ би трѣбвало много сериозно да се обмисли и разучи. Защото единъ подобенъ институтъ въ епархийската църква, съ права почти законодателни, може да бжде и ножъ съ две острия. Въпрѣки строго опредѣленитѣ качества, които трѣбва да притежаватъ членоветѣ на тоя Съборъ, не може да се знае при събора какви хора ще попаднатъ въ него; никой не може да знае, какви мисли ще поискатъ да наложатъ въ тоя съборъ. Всички тѣ ще иматъ правото да говорятъ съ задѣлжението да спазватъ догмитѣ и каноническитѣ постановления на Вселенската църква, както и тия на Българската. Но времето е твърде лукаво. Наистина епархийскиятъ архиерей ще има последната дума. Но ще хване ли мѣсто тая дума, ако той бжде нѣкакъ дискредитиранъ отъ лѣвчари на Събора. Съ правата, които се даватъ на тоя Съборъ, той става единъ голѣмъ факторъ въ живота на епархийската църква. Подъ влияние на демократичната лѣвчарска мисълъ тоя факторъ не би ли прекрачилъ границитѣ на своитѣ права и поискалъ да се налага като народовластие? Наистина неговитѣ решения нѣма да бждатъ одобрени отъ епархийския архиерей. Но достатъчно, дето тѣ ще се узнаятъ отъ лѣвчарската тълпа. Какво ще се прави тогава съ създаденото положение?

Вѣрно е, че при единъ съставъ, какъвто се предполага отъ Проектоустава, Епархийскиятъ съборъ би могълъ да допринесе твърде много за религиозния и духовно-културенъ животъ въ Епархията. Ала сега наистина цѣлиятъ свѣтъ е затъналъ въ мрака на злото. При отрицателния духъ на времето, въ което живѣемъ, при грубия егоизъмъ, който е завладѣлъ хората, при стократно компрометираната изборна система, при пълното морално разложение, срамна безсъвѣстность и всѣка минута измѣна на убеждението, едва ли бихме се радвали въ близко бждеще на такъвъ избранъ съставъ. Изненадитѣ и тукъ биха станали общо правило. А тѣ трѣбвало би да сж чужди на Църквата...

Но, независимо отъ всичко това, Епархийскиятъ съборъ мжчно би могълъ да се осъществи по чисто финансови причини. Епархийската каса би трѣбвало да разполага съ голѣми суми, за да може да посрѣщне разходитѣ по тоя новъ органъ на епархийската власть. А ние виждаме, че епархийскитѣ приходи изъ день въ день намаляватъ. За единъ Епархийски съборъ, въ съставъ отъ 30—40 представители, сесията на който ще трѣбва да трае най-малко 10—15 дни, за пжтни и дневни пари ще сж потребни 80—100 хиляди лева. Отде ще могатъ да се събератъ тия хиляди. Приходнитѣ извори на епархийския съветъ сж известни. Съборянитѣ едва ли биха могли да изнамерятъ и посочатъ други такива. Па дори и да посочеха такива тѣ не биха могли да бждатъ събрани при

сегашното икономическо състояние на българския народъ.

Като се иматъ предъ видъ всичкитѣ тия възможности и невъзможности при осъществяване идеята за епархийския съборъ, нѣкои отъ църковнитѣ радатели намиратъ, че би било по-удобноприемливо тая идея да се видоизмѣни въ смисълъ да се учреди *Епархийски съборъ само като съвещателно тѣло за Кириарха*. За участници въ това събрание да бждатъ призовани лица, познати по своето благочестие и църковностъ, но въ никой случай не специално избирани. Изборитѣ сж твърде зле компрометирани вече и добре би било Църквата еднажъ по-малко да си служи съ тѣхъ. Епархийската властъ винаги има на лице законно избрани лица и изпитани църковници. Това сж епархийскитѣ избиратели. Защо тѣ да не съставятъ и епархийското съвещателно събрание. Това събрание би могло да се свиква еднажъ презъ всѣки четири години, като се гледа датата да бжде деня, въ който ще се произвеждатъ избори за епархийски съветници. Въ тоя день се призоваватъ въ престолния епархийски градъ всички епархийски избиратели — духовни и мирски. Въ недѣлния день, следъ като се произведе изборътъ, конституира се *Епархийскиятъ съвещателенъ съборъ*, подъ председателството на Кириарха и *трае само два дни*.

Епархийскиятъ архиерей, следъ като направи кратко изложение за нравствено-религиозното състояние на епархийската църква, слага важнитѣ въпроси, върху които ще има да се съвещава съ представителитѣ на епархийското паство. Съборянитѣ свободно изказватъ своитѣ мнения по тия въпроси, които могатъ да бждатъ само отъ нравствено-религиозенъ, просвѣтно-възпитателенъ, духовно-културенъ и благотворителенъ характеръ. Тия мнения, обобщени, се вписватъ въ протоколъ и могатъ да служатъ за насока и опора на епархийския архиерей при неговата просвѣтно-творческа дейностъ.

Разбира се, изнесеното тукъ мнение никакъ не разрешава въпроса. Но то дава поводъ той да бжде обсъденъ по-сериозно, преди Проектоуставътъ да бжде приетъ и стане законъ на Православната българска църква. Защото трѣбва добре да се мисли и да се озаконява само онова, което би могло да даде положителни резултати.

(Следва).

S. W.

БЕЛЕЖКИ И ОТЗИВИ.

За превода на Библията. Бъ бр. 3 на в. „Зорница“ Г. Н. Витановъ пресилено изтъква заслугитѣ на Д-ръ Лонгъ за българския народъ и по превода на Библията на български езикъ. Добре е сторилъ г. П. П. Матеевъ, че въ бр. 35 на сжщия вестникъ поправа грѣшкитѣ на г. Витановъ. Той пише: „Объркани сж споменитѣ на г. Витановъ. Преводътъ на Библията се направи въ началото отъ г-нъ Фотиновъ и привърши отъ г-нъ Христодулъ Сичановъ, съ помощта на Д-ръ Ригсъ, и, провѣренъ отъ него, получи последната редакция отъ работещитѣ наедно: Д-ръ Е. Ригсъ, Д-ръ А. Лонгъ, П. Р. Славейковъ и г. Христодулъ Сичановъ. Последниятъ работи като преводачъ и славистъ, г. Славейковъ работи като авторитетъ по български езикъ. Г-нъ Витановъ казва, че двамата бъл-

гари помощници въ превода познавали матерния си езикъ повърхностно. Това не може да се каже нито за единия, нито за другия. Д-ръ Ригсъ се бѣ заинтересувалъ за българитѣ години преди Д-ръ Лонгъ да помисли за България. Той ангажира г. Фотинова да започне превода на Библията още докато бѣше въ Измиръ. Д-ръ Ригсъ започна мисията си въ Гърция презъ 1833 г., премѣсти се въ Измиръ презъ 1838 г. Презъ 1844 г. Д-ръ Ригсъ се вече загрижва за просвѣтата на българитѣ. Презъ тая сжща година г. Фотиновъ започва издаването на *Любословието* си. Д-ръ Ригсъ се премѣства въ Цариградъ и тамъ повиква Фотинова да дойде отъ Измиръ, за да провѣри превода му, но наскоро Фотиновъ се поминалъ (на 12 дек. 1858 г.) отъ охтика. Чакъ презъ 1866 г. е започнала работата на четиримата за провѣрка и последна редакция на превода на Библията, а презъ 1891 год. тя е излѣзла отъ печатъ. Г-нъ Витановъ чулъ за граматика издадена на старъ езикъ и казва, че Д-ръ Лонгъ издалъ такава на санскритски езикъ. Истината, обаче, е, че Д-ръ Ригсъ, още студентъ въ училище, е издалъ граматика за халдейския езикъ.

Моитѣ сведения сж отъ лични спомени и черпени отъ автобиографията на самия Д-ръ Ригсъ, която се намира въ Народната библиотека, подарена отъ мене“.

Провокация. Римокатолическиятъ органъ „Истина“ все по-дръзко провокира законната българска властъ въ редица уводни статии. Особено дръзка е уводната статия въ брой 18 отъ 27. IX., подписана отъ нѣкой си **Свитанъ — българинъ православенъ**. Кое ли лукаво кюре се е *свило* задъ това измислено име? Страхува се, клетото, да си каже името — *свито* задъ лъжливо име, като малко псе си дере гърлото противъ Министерството на просвѣтата.

Провокации, г-да римокатолици, вие вършите, щомъ примаivate въ вашитѣ училища православни деца и не допускате православни да водятъ часоветъ по въручение съ тѣхъ. Не е ли това насилие на чужденци надъ съвѣстята на малкитѣ деца и то въ тѣхната родина?

СЕДМИЧЕНЪ ПРЕГЛЕДЪ НА СЪБИТИЯТА.

Югославянската кралска двойка въ двореца Евксиноградъ. На 3 т. м. съ кръстосвача „Дубровникъ“ югославянскиятъ кралъ Александъръ и кралица Мария пристигнаха въ двореца Евксиноградъ, тържествено посрещнати отъ Тѣхни Величества царъ Борисъ и царица Иоанна, князь Кирилъ и княгиня Евдокия и царската свита. Височайшитѣ суверени сж били поздравени съ 21 топовни салюти.

Н. В. Царъ Борисъ е заявилъ предъ журналиститѣ: „Голѣма е моята радостъ да посрещна въ Евксиноградъ своятъ августейши колега и братовчедъ, както виждате времето и Богъ помага за това. Азъ съмъ доволенъ, че имате възможность да бждете щастливи свидетели на това хубаво събрание“.

На срещитѣ, които сж станали на три пкти въ Евксиноградъ на саме между царъ Борисъ и кралъ Александъръ, се отдава голѣмо значение.

На всички е направило силно впечатление, че срещата въ Евксиноградъ между дветѣ владетелски двойки е била една отъ най-сърдечнитѣ.

Вечерята сжщия день югославянската кралска двойка напусна Евксиноградъ на пктъ за Цариградъ.

Миналия петъкъ въ салона на Славянското дружество се състоя събрание, на което се реши да се

образува българо-югославянско дружество съ целъ да съдействува за сближение на двата народа.

Македонскиятъ националенъ комитетъ готви една нова петиция отъ името на цѣлата емиграция въ България. Въ петицията ще бжде изложено положението на българското население въ Македония и режимътъ, подъ който то живѣе.

Положението въ Добруджа става все по-лошо и по-тежко. Цинцаритѣ, подпомогнати отъ военнитѣ и цивилни власти, правятъ ежедневни пристѣпи срещу българскитѣ културни учреждения. Цели се да се принуди българското население да напусне роднитѣ си огнища и съ това да се улесни колонизацията.

Миналата седмица въ Синая заседава постоянниятъ съветъ на Малкото съглашение. На конференцията присѣтствуваха югославянскиятъ кралъ Александъръ и ромънскиятъ кралъ Кароль.

Процесътъ по опожаряването на Райхстага продължава. Отъ изнесеното до сега съдебно дирене остава общото убеждение, че тримата подсъдими българи не сж замѣсени въ опожаряването на Райхстага. При все това, обаче, и тримата ще бждатъ съдени като фалшификатори на паспорти.

Съобщаватъ отъ Бѣлградъ, че въ Македония сж се явили комитаджии, които поставили въ Гевгели адска машина. Станала е схватка, въ която милиционеритѣ убиха главатаря на комитаджитѣ, нѣкой си Мандаловъ, върху чийто трупъ намѣрили разни оржжия и муниции.

Въ Гърция положението става все по-критическо. Изглежда, че се готви държавенъ превратъ отъ войската. Офицерството е раздѣлено на два лагера. Председателътъ на републиката е свършено изолиранъ и правителството не се допитва за нищо до него.

По случай 10-годишнината отъ новия режимъ въ Турция, правителството даде голѣма амнистия на политическитѣ затворници.

I. У насъ.

Размѣнени телеграми. По случай Възшествието на престола на Негово Величество Царя, размѣнени сж били между Него и Негово Високопреосвещенство Намѣстникъ-Председателя на Св. Синодъ следнитѣ телеграми:

Негово Високопреосвещенство Видински митрополитъ Неофитъ, Намѣстникъ-Председателъ на Св. Синодъ

Видинъ.

Съ синовно смирение приехъ Вашитѣ топли приветствия и скжпитѣ за Менъ милостиви пожелания. Като благодаря всесърдечно на Ваше Високопреосвещенство, на Св. Синодъ и светата родна Църква, молихъ днесъ най-усърдно Всевишниятъ да дари Своята щедра благодать на България и крепи народа ни въ творчество на неговитѣ все по добри бжднини. Цѣлувамъ архипастирската Ви дѣсна.

Царьтъ.

Негово Величество Борисъ III,
Царь на Българитѣ.

София — Двореца.

По случай петнадесетгодишнината отъ Възшествието Ви на трона на славнитѣ български вѣнценосци, поднасяме на Ваше Величество отъ името на Св. Синодъ и отъ наше име най-почтителни приветствия, къмъ които присѣдиняваме всегдашнитѣ усърдни и вседушевни молитвувания на родната Църква, щото Господъ Богъ да благослови любимия народенъ Царь съ крепко здраве и божествена мъдрость, та дълги години да творите благи сждбини за народа, величие на независима България и радость на Църквата.

Намѣстникъ-Председателъ на Св. Синодъ:
† Видински Неофитъ.

Възшествието на Н. В. Царя и Независимостта на България. Миналия вторникъ, на 3 т. м., сж били тържествено отпразднувани въ цѣлото Царство 15-годишнината отъ Възшествието на престола на Негово Величество Царя, 3-годишнината отъ годожа на Царската двойка и 25-годишнината отъ обявяване Независимостта на България.

По тоя случай въ храма-памятникъ „Св. Александъръ Невски“ бѣ отслуженъ тържественъ молебенъ отъ Негово Високопреосвещенство Св. Софийския митрополитъ г. Стефанъ, въ съслужение съ Тѣхни Високи Преподобия архимандрититѣ Иосифъ и Кирилъ и многобройно духовенство. На молебена присѣтствуваха представители на Двореца, г. г. министритѣ д-ръ Ал. Гиргиновъ, Юрд. Качаковъ, д-ръ Ат. Бояджиевъ и ген. Кисювъ, председ. на Народното събрание г. Ал. Малиновъ, Тѣхни Високи Преосвещенства митрополититѣ св. Ст.-Загорскиятъ г. Павелъ и св. Доростолскиятъ и Червенски г. Михаилъ, секретарьтъ на Св. Синодъ Негово Преосвещенство св. Стобийскиятъ епископъ Борисъ, дипломатическото тѣло, военитѣ аташета, бивши министри, генералитетътъ, народни представители, запасни офицери и подофицери, зам. кметътъ г. Кр. Йосифчевъ, опълченцитѣ, рускитѣ ветерани, висши чиновници, родолюбиви организации, войскови части и многохиляденъ народъ.

Следъ молебена г. ген. Кисювъ поздрави съ празника строенитѣ на площада войскови части.

Тѣхни Величества Царьтъ и Царицата сж празнували тоя день въ Варна и сж присѣтствували на молебена, отслуженъ отъ Негово Високопреосвещенство св. Варненския и Преславския митрополитъ г. Симеонъ.

Пристигане на Пловдивския митрополитъ. На 28 септември г. г. пристигна въ столицата, идещъ отъ Троянския манастиръ, Негово Високопреосвещенство св. Пловдивскиятъ митрополитъ г. Максимъ, който ще остане известно време на лѣчение въ с. Банкя, Софийско.

Въ сщцото село пребиваватъ на лѣчение и Тѣхни Високи Преосвещенства митрополититѣ св. Ст.-Загорскиятъ г. Павелъ и св. Доростолскиятъ и Червенски г. Михаилъ.

Негово Високопреосвещенство св. Търновскиятъ митрополитъ г. Филипъ, макаръ още да пази стаята, презъ последнитѣ дни се е почувствувалъ добре и здравето му върви къмъ пълно подобрене.

Пристигнали епископи. Миналата седмица пристигнаха въ столицата Тѣхни Преосвещенства епископитѣ св. Левкийскиятъ Варлаамъ и св. Браничкиятъ Максимъ.

Отъ известно време пребивава въ Столицата и Негово Преосвещенство св. Величкиятъ епископъ Андрей.

Църковно-пѣвчески курсъ. Горно-Орѣховското околийско свещеническо братство „Патриархъ

Евтимий Търновски“ открива църковно-пъвчески курсъ въ Гор.-Орѣховица за подготовка на църковни пъвци.

Курсътъ ще се открие на 25 октомврий т. г. и ще трае до м. априлъ 1934 год.

Подробности за курса могатъ да се получатъ отъ Архирейското намѣстничество въ гр. Гор.-Орѣховица.

II. Въ чужбина.

Българската схизма. В. „Пантеносъ“ (бр. 29 отъ 1933 г.) пише: „На конференцията презъ м. май т. г. въ Букурещъ на балканскитѣ комитети на дветѣ международни организации „Всесвѣтския сюзъ за международно приятелство чрезъ църквитѣ“ и „Сюза за практическо християнство“, ромънскитѣ патриархъ Миронъ произнесе речъ, която по сериозностъ и значение надминава компетенцията на конференцията. Тази речъ би трѣвало да се произнесе предъ нѣкакъвъ общъ синодъ на православието, защото въпроситѣ, които се засѣгаха, бѣха отъ всеправославенъ интересъ и отъ компетенцията на всеправославенъ Синодъ. Очевидно бѣ, че ромънскитѣ патриархъ е намѣрилъ удобенъ моментъ, за да изкаже мнението си по българския и албански църковни въпроси, както и по въпроса за формиране на единъ центъръ на Православната църква, който би спомогналъ за по-тѣсното сътрудничество между автокефалнитѣ църкви.

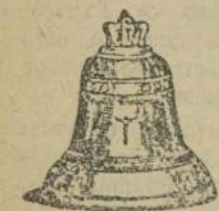
„Изпущайки днесъ другата частъ отъ патриаршеската речъ, спираме се на следния неинъ пасажъ: „Азъ бѣхъ първиятъ, който протегна братска ръка на съседната православна българска Църква, изпращайки въ София представителъ на нашия Св. Синодъ, за да извърши Божествена литургия съ български епископи.“ Мирнолюбивитѣ чувства на ромънския патриархъ сж достойни за всѣкаква почитъ, обаче, акцията—съслужение на ромънски епископъ съ български епископъ—преди вдигането на схизмата—е антиканонична. Тя превръща съ главата на долу мира въ църквата. Българската схизма не е дѣло само на вселенската патриаршия, но на цѣлата православна църква и като решение и по сжщина. Като решение българската схизма представлява волята на великия синодъ на православието, а като сжщина тя е присжда надъ принципа на филетизма въ църквата. И ромънската църква ще почувствува важността и значението на този принципъ, когато, като се вдигне схизмата, безъ да се премахне причината, що я предизвика, се яви претенцията на българската църква, што българитѣ, които живѣятъ на ромънска земя, да образуватъ отдѣлни епископии, зависещи отъ българския Св. Синодъ.

Вдигането на схизмата е общо желание и онѣзи, които работятъ за това вдигане, сж достойни за всѣка похвала. Никжде, обаче, законността не е толкова необходима както при разрешаването на църковнитѣ въпроси.“

Пригответе четиридесетъ първокачествени и сж гарантирани гласове

КАМБАНИ!

Не изпускате случая! Преливаме спукани.

Камбанолѣяри: **Стоянъ Д. Алексиевъ и Синове ул. „Хубава Грозданка“ № 14 София 9.**

ЦЕНИ НАМАЛЕНИ

1—2783—1

ЗА КАМБАНИ

Църковни и училищни отъ различни величини, съ ясни и мелодични звукове; за преливане на спукани камбани, за свещници, полилеи и публични часовници, идете при **Братя Алексиеви**, камбанолѣяри, ул. V Болнична — Пловдивъ.

1—2782—1

Дрѣновско Архирейско Намѣстничество.

Обявление № 1233

Известява се, че енорията при храмоветѣ „Св. Рождество Христово“ въ с. Българени и „Св. Богоявление“ въ с. Радовци, Дрѣновска околия, е вакантна отъ 1 Августъ т. г. Настоятелството дири кандидатъ за свещеникъ. Желаящитѣ да се явятъ на четене, пѣние, проповѣдь и опознаване, като изпратятъ документитѣ си най-късно до края на м. Октомврий т. г. Настоятелството и населението отъ енорията ще подпомогнатъ свещеника съ постройка на кжца и съ даване на извънредни подаяния въ натура.

Архирейски Намѣстникъ: **Прот. Ил. С. Лукановъ.**

25/IX 1933 година, гр. Дрѣново.

1—2781—1

Обявление № 75

Църковното настоятелство при храма „Св. Иоанъ Предчета“ въ гр. Казанлъкъ обявява, че втората енория при храма е вакантна.

Кандидатитѣ трѣбва да иматъ висше и въ краенъ случай срдно богословско образование. Сжитѣ трѣбва да се явятъ въ храма на пѣние и проповѣдь.

Срокътъ за подаване документитѣ въ св. Ст. Загорска митрополия е единъ месецъ отъ публикуването на настоящето.

Гр. Казанлъкъ 1. IX. 1933 година.

Отъ настоятелството.

1—2780—1

Обявление № 23

Настоятелството при църквата „Св. Николай“ въ курортния градецъ Копривница съобщава, че длжността енорийски свещеникъ при сжщия храмъ е вакантна и търси кандидатъ съ цензъ за градска енория.

Отъ настоятелството.

1—2773—1

Обявление № 6

Настоятелството на храма св. „Тодоръ“ въ с. Буново, Пирдопско, известява на интересувашитѣ се, че енорията, състояща се отъ 300 кжци, е вакантна и търси кандидатъ-семинаристъ.

Желаящитѣ да я заематъ, да изпратятъ документитѣ си въ Пирдопското Намѣстничество, и се явятъ въ църквата на пѣние и проповѣдь.

с. Буново, Пирдопско, 13 септемврий 1933 г.

Отъ настоятелството

Печатница Т. Т. Драгиевъ & С-ие — София, ул. Вълковичъ 2